

Stanowisko w sprawie nowelizacji ustawy o fundacjach

Przedstawiamy zastrzeżenia do [rządowego projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu uproszczenia procedur administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców \(druk sejmowy nr 2479\), zwanego dalej projektem](#). Artykuł 5 projektu wprowadza zmiany w ustawie o fundacjach (zmiany dotyczą artykułu 12 ustawy o fundacjach opisującego zasady nadzoru i sprawozdawczość fundacji). **Wskazując na poniższe uwagi, postulujemy wykreślenie artykułu 5 zaproponowanego projektu.**

1. **Projekt jest niespójny z przygotowywanym przez Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego projektem [ustawy o sprawozdawczości organizacji pozarządowych \(numer z wykazu: UD217\)](#).** To przykład braku koordynacji działań dotyczących III sektora wewnątrz rządu. Projekt o sprawozdawczości ma kompleksowo uregulować kwestie sprawozdań organizacji społecznych, w tym zlikwidować obowiązek sporządzania i składania oddzielnych sprawozdań przez fundacje. Jest niezrozumiałe, dlaczego w rządzie powstają projekty, które wzajemnie sobie przeczą. Wprowadza to zamieszanie - organizacje nie wiedzą, na co powinny się przygotować i które zapowiedzi traktować poważnie.
2. **Projekt nie został oceniony na etapie prac rządowych przez adresatów zmian - środowisko fundacji.** Inicjator projektu - Ministerstwo Rozwoju i Technologii przesłało go do konsultacji wyłącznie środowisku przedsiębiorców ([link do dokumentu: dokument zapraszający do konsultacji i lista adresatów](#)). Jest to sytuacja niedopuszczalna. Dzięki konsultacjom społecznym z NGO-sami można było uniknąć błędów i niekonsekwencji wynikających ze słabej orientacji autorów projektu w temacie obowiązków sprawozdawczych organizacji pozarządowych (np. opisanej wyżej niezgodności z projektowaną ustawą o sprawozdawczości).
3. **Pozytywnie oceniamy możliwość składania sprawozdań fundacji drogą elektroniczną ale zdecydowanie postulujemy pozostawienie alternatywy papierowej.** O ile sama elektroniczna sprawozdawczość nie stanowi problemu, to staje się nim w momencie, kiedy jest to jedyna droga kontaktu z urzędem. Pozostawienie tylko jednej, elektronicznej ścieżki realizacji obowiązków sprawozdawczych, wykluczy część obywateli i organizacji, którzy z różnych przyczyn, np. braku umiejętności cyfrowych, nie będą mogli złożyć sprawozdania.

Przepisy zmierzające do pełnej elektronicznej sprawozdawczości fundacji, a także wprowadzenia jednolitego wzoru sprawozdania fundacji, opisywane są jako "ułatwienie dla obywateli". W naszym przekonaniu, **proponowane zmiany będą głównie ułatwieniem dla administracji**, ponieważ scalają działania, które do tej pory poszczególne resorty wykonywały na własną rękę. **Dla organizacji nowe przepisy oznaczają jednak utrudnienia.**

4. **Zmiany w ustawie o fundacjach nie są w tej chwili potrzebne** – nie wynikają z żadnych postulatów, oczekiwań czy realnych problemów fundacji.

Sprawozdawczość i jawność - szerszy kontekst dyskusji o zmianach przepisów

Przedstawiamy powyższe uwagi dotyczące artykułu 5 [projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu uproszczenia procedur administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców](#) zdając sobie sprawę, że dotyczy on technicznych aspektów sprawozdawczości fundacji, a nie samej istoty tego obowiązku. Ponieważ jednak III sektor nie po raz pierwszy zaskakiwany jest propozycjami zmian dotyczących obowiązków sprawozdawczych, chcielibyśmy przypomnieć nasze oczekiwania w tym temacie. Przedstawiane (głównie przez stronę rządową) propozycje prezentują zasadę jawności jako usprawiedliwienie do nakładania na organizacje społeczne kolejnych obowiązków sprawozdawczych.

Jawność jest ważną zasadą życia publicznego, która obejmuje wszystkie sektory – publiczny, gospodarczy i społeczny. To idea, która powinna służyć do budowania silnej demokracji i gospodarki. Niestety **w ostatnich latach obserwujemy próby wykorzystania idei jawności jako pretekstu do nakładania na fundacje i stowarzyszenia kolejnych obciążeń biurokratycznych oraz zwiększenia kontroli państwa nad organizacjami społecznymi**. Polega to na rozbudowywaniu i komplikowaniu obowiązków sprawozdawczych – wymagania coraz większej ilości informacji, komplikowaniu przepisów oraz dodawaniu nowych uprawnień kontrolnych władzy państwowej.

Polskie organizacje społeczne już obecnie podlegają rozbudowanemu systemowi sprawozdawczości i nadzoru, który znacząco wykracza poza obowiązki innych podmiotów (np. partii politycznych). Dostęp do informacji o finansach organizacji mają m.in. organy skarbowe, organy przeciwdziałające praniu brudnych pieniędzy i służby specjalne. Dodatkowo, zgodnie z obowiązującymi przepisami, informacje o dużych darowiznach od osób prawnych powinny być dostępne publicznie, np. na stronie organizacji lub w jej sprawozdaniu.

Szanując potrzebę jawności i starając się na co dzień realizować ją w naszych działaniach w domagamy się poszanowania następujących postulatów dotyczących sprawozdawczości organizacji pozarządowych.

- Ustawodawca nie powinien wymagać od organizacji społecznych podawania w sprawozdaniach danych, które są nieistotne (które nie mówią niczego ważnego o danej organizacji) lub których zebranie jest czasochłonne. Wszystkie wymagane w sprawozdaniach informacje powinny mieć uzasadnienie - powinny mieć wartość dla odbiorcy adekwatną do nakładu pracy związanej z ich zebraniem i przedstawieniem.
- Nie powinno się wymagać od organizacji podawania informacji, które są już w posiadaniu instytucji publicznych np. występują w bazach systemu podatkowego czy ubezpieczeń społecznych.
- Nie zgadzamy się na jakiegokolwiek piętnowanie środków finansowych pochodzących od darczyńców zagranicznych oraz na budowanie atmosfery podejrzliwości wokół nich. Takim piętnowaniem byłby również obowiązek publicznego informowania o tym, że konkretne działania organizacji "finansowane są z zagranicy". Polska jest członkiem Unii Europejskiej i zatem państwa członkowskie nie mogą ograniczać ani utrudniać korzystania z kapitału z innych państw członkowskich, a swobodny przepływ środków filantropijnych w UE powinien być tak samo chroniony jak swobodny przepływ kapitału należącego do biznesu.
- Nie zgadzamy się na dodawanie nowych uprawnień organom nadzoru, szczególnie o niezdefiniowanym charakterze, a zatem o nieograniczonym zakresie.
- Nie zgadzamy się na jakiegokolwiek próby wprowadzenia obowiązku publikowania danych o darczyńcach będących osobami fizycznymi. Ujawnienie takich danych stanowiłoby naruszenie prawa do prywatności

i ochrony danych osobowych. Nałożenie obowiązku ujawniania darczyńców indywidualnych spowodowałoby ograniczenie środków przekazywanych przez Polaków na cele społeczne.

- Nie zgadzamy się, aby w sprawozdaniach kluczowymi informacjami były dane o tym, skąd organizacje czerpią środki. Takie podejście buduje atmosferę podejrzliwości wobec działań społecznych oraz sugeruje, że darczyńcy mają bezpośredni wpływ na to, jakie działania podejmuje organizacja. Sytuacja jest odwrotna – organizacje społeczne niezależnie i samodzielnie podejmują decyzje o tym, jakie działania chcą prowadzić, a darczyńcy przekazują darowizny tym organizacjom, których cele i działalność są im bliskie.

Informacje o przychodach łatwo można znaleźć w obecnych sprawozdaniach organizacji społecznych. Natomiast dla społeczeństwa i darczyńców ważniejsze są informacje o tym, co organizacja robi z pieniędzmi, jak je wydaje oraz jak realizuje swoją misję i cele.

- Prawo powinno być oparte na zaufaniu do obywateli, być stabilne, dawać poczucie bezpieczeństwa i chronić obywateli, którzy chcą działać na rzecz dobra wspólnego.
- Wszelkie nowe potencjalne obowiązki w zakresie jawności i sprawozdawczości powinny być oparte na rzetelnej analizie ryzyka, powinny być adekwatne do zagrożeń i powstać w dialogu z sektorem organizacji społecznych. Potrzebujemy zatem realnych konsultacji społecznych projektów aktów prawnych, które mają wpływ na trzeci sektor (obejmujących również etap przygotowania założeń). Nie chcemy być zaskakiwani gotowymi i szczegółowymi projektami, wypracowanymi bez naszego udziału.

Forum Darczyńców w Polsce

Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych